

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปราย และ ข้อเสนอแนะ

ในบทนี้ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิจัยตามลำดับนี้โดยเริ่มจากความมุ่งหมายของการวิจัย วิธีการดำเนินการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล ผลการวิจัย การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะในการวิจัยตามลำดับดังต่อไปนี้

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยนี้มุ่งสำรวจเพื่อวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้ คือ

1. เพื่อศึกษาโครงสร้างของระบบบริหารในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาในเขตการศึกษา 4
2. เพื่อศึกษางานบริหารการศึกษาทั้ง 5 งาน ได้แก่ งานวิชาการ งานบริหารบุคคล งานบริหารกิจการนักเรียน งานธุรการ-การเงิน-บริการต่างๆ และงานที่เกี่ยวกับการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน
3. เพื่อทราบปัญหาเกี่ยวกับโครงสร้างของระบบบริหารภายในโรงเรียน และปัญหาของการบริหารงานการศึกษาในโรงเรียนทั้ง 5 งานดังกล่าว

วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสำรวจประกอบด้วยนักบริหาร การศึกษา นักวิชาการ และประชาชนที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ที่ตั้งอยู่ในอำเภอและจังหวัดในเขตการศึกษา 4 ซึ่งประกอบด้วยจังหวัดกระบี่ จังหวัดตรัง จังหวัดพังงา จังหวัดภูเก็ต และจังหวัดระนอง ตามลำดับ

นักบริหารการศึกษาแบ่งออกเป็น 2 พวกคือ นักบริหารการศึกษานอกโรงเรียน ประกอบด้วยศึกษานิเทศก์จังหวัด 5 คน ผู้ช่วยศึกษานิเทศก์จังหวัด 4 คน ศึกษานิเทศก์อำเภอ

๗ คน ผู้ช่วยศึกษานิเทศก์อำเภอ 5 คน รวมเป็นนักบริหารการศึกษานอกโรงเรียน 21 คน และผู้บริหารการศึกษภายในโรงเรียนประกอบด้วย ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 10 คน ผู้ช่วยครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ และผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียน 14 คน รวมเป็นผู้บริหารการศึกษภายในโรงเรียนทั้งหมด 24 คน รวมเป็นผู้บริหารการศึกษาทั้ง 2 ประเภทแล้ว 45 คน

นักวิชาการได้แก่ครูที่ทำการสอนอยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 4 จำนวน 151 คน

ประชาชน ได้แก่ผู้เกี่ยวข้องกับโรงเรียนดังกล่าว คือผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 117 คน

การสุ่มตัวอย่างประชากร ผู้วิจัยได้แบ่งโรงเรียนออกเป็น 2 ระดับ คือ โรงเรียนระดับอำเภอ และโรงเรียนระดับจังหวัด ทุกจังหวัด แต่ละระดับผู้วิจัยได้เลือกสุ่มตัวอย่างแบบ Simple Random Sampling มา 50% ของโรงเรียนแต่ละระดับ

การเลือกอำเภอและจังหวัดนั้น สำหรับจังหวัดผู้วิจัยใช้ประชากรทุกจังหวัด ในระดับอำเภอได้เลือกอำเภอที่มีโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ได้รับการคัดเลือกรวมหัวอำเภอ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ใช้วิธีแบบสนาม ซึ่งได้แก่การสังเกต สัมภาษณ์ และแบบสำรวจเกี่ยวกับงานบริหารการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา ทั้ง 5 งาน คือ งานวิชาการ งานบริหารบุคคล งานบริหารกิจการนักเรียน งานบริหารธุรการ และงานที่เกี่ยวกับการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน แบบสำรวจแบ่งออกเป็น 3 แบบ คือสำหรับนักบริหารการศึกษา นักวิชาการ และประชาชน แบบสำรวจแต่ละแบบแบ่งออกเป็น 2 ตอนด้วยกัน คือ

ตอนที่ 1 เกี่ยวกับงานบริหารการศึกษาในโรงเรียน ได้แก่แบบสำรวจที่ใช้กับนักบริหารจำนวน 65 ข้อ สำหรับนักวิชาการจำนวน 62 ข้อและสำหรับประชาชนจำนวน 47 ข้อ

ตอนที่ 2 เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสำรวจ คือ สถานภาพสมรส เพศ อายุ วุฒิ ตำแหน่ง และประสบการณ์ทางอาชีพ

ก่อนนำแบบสำรวจไปใช้ในการเก็บข้อมูลนั้น ผู้วิจัยได้นำแบบสำรวจไปให้ผู้เชี่ยวชาญทางการบริหารการศึกษา 3 คน เพื่อพิจารณาความเหมาะสม นอกจากนี้ยังได้นำไปทดสอบกับผู้บริหารการศึกษา 2 กลุ่ม คือผู้บริหารการศึกษานอกโรงเรียน ได้แก่ศึกษานิเทศก์ ศึกษานิเทศก์อำเภอในจังหวัดนครปฐมจำนวน 10 คน และผู้บริหารระดับโรงเรียน ซึ่งมีโรงเรียนที่ใช้เป็นตัวอย่างในส่วนกลางจำนวน 4 โรงเรียน เพื่อหาข้อบกพร่องแล้วนำมาแก้ไขปรับปรุง เสร็จแล้วจึงนำไปใช้สำรวจข้อมูลต่อไป

นอกจากนี้ยังใช้การสัมภาษณ์ การสังเกตเพื่อประกอบความมั่นคงและเพื่อทราบสภาพทั่วไปของโรงเรียน โครงสร้างระบบการศึกษาในโรงเรียน และปัญหาต่างๆ ในการบริหารโรงเรียนจากผู้บริหารโรงเรียนที่เป็นตัวอย่าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำแบบสำรวจที่แก้ไขแล้วไปมอบให้ผู้บริหารทุกระดับ ได้แก่ศึกษานิเทศก์ ศึกษานิเทศก์อำเภอ ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ และผู้อำนวยการโรงเรียนด้วยตนเอง พร้อมทั้งได้ชักชวนความเข้าใจในการตอบแบบสำรวจ เมื่อทำความเข้าใจเป็นที่เรียบร้อยแล้วผู้วิจัยจึงได้มอบซองซึ่งปิดแสตมป์เจ้าหน้าที่ผู้วิจัยเรียบร้อยแล้วมอบให้ผู้บริหารดังกล่าวและได้กำหนดนัดหมายให้ผู้บริหารทุกระดับได้รวบรวมแบบสำรวจคืนผู้วิจัยหลังจากตอบแบบสำรวจแล้ว 1 อาทิตย์ ส่วนด้านผู้บริหารระดับโรงเรียนนั้น ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์เพื่อทราบโครงสร้างและปัญหาในการบริหารโรงเรียนละประมาณ 1 ชั่วโมง ขณะเดียวกันก็ได้ทำการสังเกตสภาพแวดล้อมของโรงเรียน ตลอดจนสภาพอาคารสถานที่พร้อมกันไปด้วย เมื่อมอบแบบสำรวจให้ผู้บริหารเรียบร้อยแล้ว เมื่อถึงกำหนดรับแบบสำรวจคืนผู้วิจัยก็ได้รับแบบสำรวจตามลำดับ ส่วนแบบสำรวจที่ยังไม่ได้รับคืนนั้น ผู้วิจัยได้ดำเนินการติดต่อดังนี้ คือโรงเรียนในสังกัดจังหวัดติดต่อโดยทางโทรศัพท์ทางไกล ในระดับอำเภอทั้งส่วนอำเภอและโรงเรียนได้ติดต่อโดยทางจดหมาย และส่งแบบสำรวจไปให้แห่งละชุด ปรากฏผลหลังจากมีการติดต่อดำเนินการแล้ว ผู้วิจัยได้รับแบบสำรวจคืนทั้ง 3 ชุด คิดเป็นร้อยละ 89.68

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีทางสถิติดังนี้

1. สภาพทั่วไปของโรงเรียนและโครงสร้างระบบบริหาร เสนอผลการวิเคราะห์ โดยการบรรยาย สรุป และจัดแผนภูมิประกอบ
2. สถานภาพของผู้ตอบแบบสำรวจ เสนอในรูปตารางความถี่และร้อยละ
3. เกี่ยวกับงานบริหาร การศึกษาทั้ง 5 งาน ใช้ความถี่ของผู้ตอบแบบสำรวจ เปรียบเทียบปริมาณและคุณภาพของงานในแต่ละพฤติกรรมตามความเห็นของนักบริหาร นักวิชาการ และประชาชน

การเสนอข้อมูลและผลการวิเคราะห์ เสนอในรูปตารางความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (Mean) เป็นสถิติที่ใช้เปรียบเทียบคุณภาพของงาน

ผลการวิจัย

1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสำรวจ

1.1 โรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่เป็นโรงเรียนขนาดเล็กมีนักเรียนต่ำกว่า 500 คน มีจำนวน 3 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 21.43 โรงเรียนขนาดกลางมีนักเรียนตั้งแต่ 500 ถึง 1,500 คน จำนวน 9 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 64.29 โรงเรียนขนาดใหญ่ที่มีนักเรียนตั้งแต่ 1,500 ถึง 2,500 คน จำนวน 2 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 14.28 ส่วนโรงเรียนขนาดพิเศษไม่มี เมื่อพิจารณาข้อมูลแล้วพอสรุปได้ว่าโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 4 นี้ ส่วนใหญ่จัดเป็นโรงเรียนขนาดกลาง คือมีนักเรียนมากกว่า 500 คน แต่ไม่เกิน 1,500 คน

1.2 ผู้ตอบแบบสำรวจ

1.2.1 ผู้บริหารซึ่งแบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่ผู้บริหารการศึกษา นอกโรงเรียน คือศึกษานิเทศก์และผู้บริหารในโรงเรียน ได้แก่ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่

ผู้อำนวยการโรงเรียน ตลอดจนผู้ช่วยครูใหญ่ ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียน
 ดังรายละเอียด คือ

ศึกษานิเทศก์ เป็นชายทั้งหมด มีวุฒิทางการศึกษาคั้งแต่วุฒิป.ป. หรือเทียบเท่า
 ถึงปริญญาโท ส่วนใหญ่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรีร้อยละ 61.90 วุฒิปริญญาตรีร้อยละ 23.81
 และวุฒิปริญญาโทร้อยละ 14.29 ด้านประสบการณ์ในการทำงานต่ำกว่า 10 ปีร้อยละ
 14.29 ตั้งแต่ 10 ปีถึง 20 ปีร้อยละ 42.86 และ 20 ปีขึ้นไปร้อยละ 42.86

ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการโรงเรียนและผู้ช่วยฯ เป็นชายร้อยละ 79.17
 เป็นหญิงร้อยละ 20.83 วุฒิทางการศึกษาค้างกว่าปริญญาตรีร้อยละ 50.00 ระดับปริญญา
 ตรีร้อยละ 45.83 และวุฒิปริญญาโทร้อยละ 4.17 ประสบการณ์ในการทำงานพบว่า
 ผู้บริหารในโรงเรียนมีประสบการณ์ต่ำกว่า 10 ปีร้อยละ 16.67 อายุราชการระหว่าง
 10 ปีถึง 20 ปี ร้อยละ 66.66 ผู้มีประสบการณ์ 20 ปีขึ้นไปร้อยละ 16.67

1.2.2 นักวิชาการ ซึ่งมีครูที่สอนในโรงเรียนเพียงอย่างเดียว เป็น
 หญิงเสียร้อยละ 58.94 เป็นชายร้อยละ 41.08 วุฒิทางการศึกษาคั้งแต่ ป.กศ. หรือ
 เทียบเท่าถึงปริญญาตรีพบว่าครูที่มีปริญญาตรีร้อยละ 61.59 มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรีจำนวน
 ร้อยละ 38.42 ประสบการณ์ของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขต
 การศึกษา 4 ผู้มีอายุราชการต่ำกว่า 10 ปีร้อยละ 84.10 อายุราชการ 10 ปีขึ้นไป
 แต่ไม่เกิน 20 ปีร้อยละ 40.60 และ 20 ปีขึ้นไปร้อยละ 5.03

1.2.3 ประชาชนเป็นชายร้อยละ 70.94 หญิงร้อยละ 29.06
 มีอาชีพรับราชการมากที่สุดคือร้อยละ 37.61 รองลงมาคือเกษตรกรร้อยละ 22.22

2. สภาพทั่วไปและโครงสร้างระบบบริหารการศึกษาในโรงเรียน

2.1 สภาพทั่วไป

2.1.1 ตำแหน่งที่ตั้งโรงเรียนส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์ดีมาก คือ ที่ตั้งอยู่
 ไม่ไกลจากชุมชน มีการติดต่อระหว่างโรงเรียนกับบ้านและหน่วยราชการอื่นได้สะดวก

โรงเรียนส่วนใหญ่อยู่ในที่สูง น้ำท่วมไม่ถึงคือเป็นที่ราบและเนินเขาร้อยละ 92.85 นอกจากนี้ยังสามารถที่จะขยายโครงการต่างๆได้ดีในอนาคต ส่วนข้อเสียนั้นมีโรงเรียนร้อยละ 7.15 อยู่ในที่ลุ่ม เมื่อฝนตกหนักน้ำจะท่วมโรงเรียนเป็นอุปสรรคต่อการเรียนการสอนของครูนักเรียนเป็นอย่างมาก และโรงเรียนร้อยละ 21.43 เป็นโรงเรียนที่มีเนื้อที่แคบอยู่ในเขตชุมชนที่หนาแน่น มีถนนปิดกั้นทั้ง 4 ด้านและบางส่วนยังติดกับหน่วยราชการอื่น ไม่สามารถขยายอาณาบริเวณโรงเรียนให้ใหญ่ขึ้นเพื่อรับนักเรียนที่เพิ่มขึ้นและรับกับโครงการต่างๆที่จะมีในอนาคตได้

2.1.2 อาคารสถานที่ จากการสังเกตและสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษาในเขตการศึกษา 4 พบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่ยังขาดอาคารเรียน อาคารประกอบอยู่ถึงร้อยละ 57.14 อาคารที่มีสภาพดีคือเป็นตึกถึงร้อยละ 71.43 เป็นอาคาร ค.ส.ด. และอาคารไม้เสียเพียงร้อยละ 28.57

บริเวณโรงเรียนเกี่ยวกับสนามกีฬาไม่มีพอเพียงเกือบทุกโรงเรียน คือมีร้อยละ 71.43 แต่โรงเรียนที่ได้จัดบริการสถานที่สำหรับพักผ่อนหย่อนใจให้นักเรียนโดยเฉพาะรวมไม้ สนามหญ้ามีเพียงร้อยละ 42.86 เท่านั้น นับว่าน้อยมาก ควรที่จะได้หาทางปรับปรุงต่อไป

2.1.3 วัสดุ-ครุภัณฑ์สำหรับสำนักงานมีเพียงพอแต่ยังขาดวัสดุประกอบการสอนซึ่งเป็นส่วนช่วยเสริมสร้างงานวิชาการให้เข้มแข็งนั้นมีเพียงร้อยละ 35.71 จึงควรหาทางส่งเสริมให้มีการปรับปรุงงานด้านนี้อย่างรีบด่วน

2.2 โครงสร้างระบบบริหารการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาในเขตการศึกษา 4 มีพื้นฐานเกี่ยวกับการจัดสายดำเนินงานภายในโรงเรียนอย่างเดียวกันคือได้รับอิทธิพลจากข้อตกลงระหว่างกรมสามัญศึกษาและกรมศึกษาธิการในการจัดอัตรากำลังให้โรงเรียนต่างๆ ซึ่งทุกกลุ่มได้จัดบริหารงานครอบคลุมงานบริหารการศึกษาทั้ง 5 งาน โดยแบ่งออกเป็นงานใหญ่ๆ 3 งาน คืองานวิชาการ รับผิดชอบในด้านหลักสูตร การสอน แบบเรียน โครงการสอน การวัดผลการเรียน การประเมินผล งานธุรการ หรืองานสำนักงานอาจารย์ใหญ่ รับผิดชอบในด้านงานสารบรรณ การเงิน บัญชีการเงิน บัญชีวัสดุ ทะเบียน

ครุภัณฑ์ ทะเบียนนักเรียน การออกไปสุทธิ ประกาศนียบัตร เป็นต้น

งานปกครองหรืองานกิจการนักเรียน จากรายละเอียดของงานทุกกลุ่มเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับนักเรียนทั้งสิ้น ซึ่งได้แก่งานกิจกรรมนักเรียนด้านความประพฤตินักเรียน การแนะแนว การบริการด้านต่างๆ

บางกลุ่มได้เพิ่มหรือขยายงานออกไป โดยจัดงานแนะแนวเป็นอีกงานหนึ่ง หรือรวมกับงานบริการ ซึ่งได้แก่การแนะแนว หองสมุด พยาบาลและงานโสตทัศนศึกษา เป็นต้น แม้ว่างานนี้จะคล้ายคลึงกันแต่วิธีการดำเนินงานผิดแผกกันไปดังนี้ คือ

2.2.1 กลุ่มที่ 1 กลุ่มนี้ได้แบ่งงานบริหารการศึกษาออกเป็น 3 ฝ่าย คืองานวิชาการ งานธุรการ และงานปกครอง แต่ละฝ่ายมีหัวหน้าฝ่ายรับผิดชอบชั้นต่อครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่โดยตรง การบริหารงานไม่ได้จัดในรูปกรรมการ ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่มีอำนาจในการดำเนินงานวางแผนสั่งการได้อย่างเต็มที่ มีอำนาจสิทธิขาด

2.2.2 กลุ่มที่ 2 มีการแบ่งงานออกเป็น 3 ฝ่าย เช่นเดียวกับกลุ่มที่ 1 คือแบ่งออกเป็นงานวิชาการ งานสำนักงานอาจารย์ใหญ่ งานกิจการนักเรียน

งานวิชาการ มีหัวหน้าฝ่ายวิชาการรับผิดชอบเกี่ยวกับหลักสูตรการสอน โครงการสอน บันทึกการสอน หองสมุด โสตทัศนวัสดุ เป็นต้น

งานสำนักงานอาจารย์ใหญ่ มีผู้ช่วยฝ่ายธุรการรับผิดชอบงานด้านสารบรรณ ทะเบียนการเงิน ทะเบียนพัสดุ-ครุภัณฑ์ การบริหารงานบุคคล งานประชาสัมพันธ์

งานกิจการนักเรียน มีหัวหน้าฝ่ายรับผิดชอบงานที่เกี่ยวกับนักเรียน เช่น การจัดชุมนุมต่างๆ การศึกษานอกสถานที่ การบริการ สวัสดิการ

การบริหารงานของกลุ่มนี้ได้จัดรูปขององค์การ มี 2 สายด้วยกัน คือ สายบังคับบัญชา และที่ปรึกษา มีคณะกรรมการบริหารร่วมกันวางแผนเพื่อพัฒนาโรงเรียน โดยมีอาจารย์ใหญ่เป็นประธาน มีหัวหน้าฝ่ายวิชาการ เป็นเลขาธิการ

2.2.3 กลุ่มที่ 3 กลุ่มนี้ได้แสดงแผนภูมิของการบริหารมีสายบังคับบัญชาเพียงสายเดียว ส่วนที่ปรึกษา (Staff) ไม่มี ครูใหญ่มีอำนาจสั่งการดำเนินงานทุกชนิดอย่างสิทธิขาด ส่วนการแบ่งงานของสายนี้ แบ่งออกเป็น 4 ฝ่าย คือ ฝ่ายวิชาการ ธุรการ การปกครอง และมีฝ่ายแนะแนว

2.2.4 กลุ่มที่ 4 กลุ่มนี้มีการจัดสายบังคับบัญชาสมบูรณ์ที่สุด คือ มีทั้งสายบังคับบัญชา และที่ปรึกษา การบริหารงานจัดขึ้นในรูปของคณะกรรมการบริหารทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาของครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ในด้านชุมชนก็มีสมาคมครู-ผู้ปกครอง สมาคมศิษย์เก่าให้การร่วมมือในด้านการพัฒนาโรงเรียน การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน กลุ่มนี้แบ่งสายงานบริหารออกเป็น 4 งาน คือ งานวิชาการ งานธุรการ งานปกครอง และงานบริการ

3. งานบริหารการศึกษาของโรงเรียน

3.1 ความเห็นของผู้บริหารการศึกษาโดยส่วนรวมแล้วเห็นว่า โรงเรียนให้ความสำคัญแก่การบริหารบุคคลเป็นอันดับสูงสุด รองลงมาคืองานวิชาการ งานธุรการ งานกิจการนักเรียนและงานสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนเป็นอันดับสุดท้าย แต่เมื่อพิจารณาตำแหน่งพบว่าผู้บริหารโรงเรียนซึ่งประกอบด้วยครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการและผู้ช่วยได้ให้ความเห็นว่าโรงเรียนได้ให้ความสำคัญของงานบริหารงานบุคคลเป็นอันดับสูงสุด รองลงมาได้แก่การบริหารกิจการนักเรียน งานวิชาการ งานสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและงานธุรการ เป็นอันดับสุดท้าย ส่วนศึกษานิเทศก์ให้

ความเห็นที่ว่าโรงเรียนได้ให้ความสำคัญต่องานวิชาการเป็นอันดับสูงสุด รองลงมาได้แก่การบริหารงานบุคคล งานธุรการ งานกิจการนักเรียนและการบริหารงานที่เกี่ยวข้องกับการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนเป็นอันดับสุดท้าย

3.2 ความเห็นของนักวิชาการ ซึ่งได้แก่กลุ่มครูที่ทำการสอนอยู่ในโรงเรียนให้ความเห็นที่ว่าโรงเรียนได้ให้ความสำคัญต่องานบริหารบุคคลเป็นอันดับสูงสุด รองลงมาคืองานธุรการ งานกิจการนักเรียน งานวิชาการและงานสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนเป็นประการสุดท้าย

3.3 ความเห็นของประชาชนที่มีต่องานบริหาร การศึกษาของโรงเรียน ประชาชนได้ให้ความเห็นที่ว่าโรงเรียนได้ให้ความสำคัญต่องานบริหารบุคคลเป็นอันดับสูงสุดรองลงมาได้แก่งานวิชาการ งานบริหารกิจการนักเรียน งานธุรการและงานสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนเป็นประการสุดท้าย

สรุป ความเห็นของผู้ตอบแบบสำรวจทุกกลุ่มต่องานบริหารการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาในเขตการศึกษา 4 ได้ให้ความเห็นตรงกันทั้ง 3 กลุ่มที่ว่าโรงเรียนได้ให้ความสำคัญต่องานบริหารบุคคลเป็นอันดับสูงสุด และงานบริหารงานที่เกี่ยวข้องกับการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนเป็นอันดับสุดท้าย ส่วนงานด้านอื่นๆที่กลุ่มตัวอย่างประชากรมีความเห็นแตกต่างกันคืองานวิชาการ นักบริหารการศึกษาโดยส่วนรวมและประชาชนมีความเห็นตรงกันว่าโรงเรียนได้ให้ความสำคัญต่องานวิชาการเป็นอันดับสองรองจากการบริหารงานบุคคล แต่จากการวิจัยพบว่าการดำรงตำแหน่งที่แตกต่างกันของนักบริหารการศึกษาทำให้มองการบริหารงานของโรงเรียนต่างกัน คือนักบริหารการศึกษาในโรงเรียนเห็นว่าโรงเรียนให้ความสำคัญเป็นอันดับที่สาม แต่นักบริหารการศึกษานอกโรงเรียนเห็นว่าโรงเรียนให้ความสำคัญเป็นอันดับหนึ่ง

งานบริหารกิจการนักเรียน นักวิชาการและประชาชนให้ความเห็นว่าโรงเรียนได้ให้ความสำคัญเป็นอันดับสอง แต่นักบริหารการศึกษาเห็นว่างานบริหารกิจการนักเรียนโรงเรียนให้ความสำคัญเป็นอันดับสี่ งานบริหารบุคลากรทุกกลุ่มให้ความเห็นแตกต่างกัน แมแต่นักบริหารการศึกษาคอยกันที่มีตำแหน่งต่างกันก็มองความสำคัญของงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ โดยมีความเห็นดังต่อไปนี้ นักบริหารโดยส่วนรวมและนักบริหารการศึกษานอกโรงเรียนเห็นว่าโรงเรียนให้ความสำคัญเป็นอันดับสาม แต่นักบริหารในโรงเรียนและประชาชนให้ความเห็นว่าโรงเรียนให้ความสำคัญเป็นอันดับสี่ ส่วนนักวิชาการให้ความเห็นว่าโรงเรียนให้ความสำคัญเป็นอันดับที่สอง

3.4 สำหรับงานบริหารการศึกษาทั้ง 5 งาน มีผลการวิจัยพอสรุปได้ดังนี้

3.4.1 งานวิชาการ พบว่าโรงเรียนได้ให้อิสระครูในการพิจารณาคัดเลือกวิชาที่จะสอนได้ด้วยตนเองอย่างเต็มที่เกี่ยวกับหลักสูตรปรากฏว่านักบริหารมีความเข้าใจดีและสนับสนุนให้ครูได้ศึกษาหลักสูตรมาก ส่วนงานในด้าน การปรับปรุงคุณภาพการสอนของครู นักบริหาร นักวิชาการได้ให้ความเห็นตรงกันว่าโรงเรียนไม่เคยเชิญผู้ทรงคุณวุฒิมาให้การอบรมวิธีสอนใหม่ๆแก่ครูเลย การประเมินผลการสอนของครูปรากฏว่า โรงเรียนได้ทำน้อยที่สุด

ศึกษาธิการจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอและศึกษานิเทศก์ไม่ได้ให้ความช่วยเหลือเพื่อปรับปรุงงานทางวิชาการเลย

3.4.2 งานบริหารบุคคล พบว่าทั้งนักบริหารการศึกษาและนักวิชาการให้ความเห็นว่าโรงเรียนมีส่วนในการสรรหา คัดเลือกบุคคลตลอดจนการพิจารณาให้ทุนให้โทษแก่ครูน้อยที่สุด การดำเนินการเพื่อพิจารณาความดีความชอบให้แก่ครูไม่ได้จัดแต่งตั้งกรรมการขึ้นพิจารณาเลย การดำเนินการถือว่าเป็นความลับมีผู้พิจารณาเพียงคนเดียว

3.4.3 งานกิจการนักเรียน ทั้งนักบริหารและนักวิชาการให้ความเห็นว่าโรงเรียนจัดให้มีการประชุมอบรมนักเรียนมากที่สุด ส่วนประชาชนให้ความเห็นว่าโรงเรียน

เรียนเกรงครัดในด้านระเบียบวินัยของนักเรียนมาก สำหรับงานที่เห็นว่าโรงเรียนปฏิบัติ น้อยคืองานติดตามผลการ ศึกษา และการประกอบอาชีพของนักเรียนตลอดจนการตรวจสุขภาพ ของนักเรียน

3.4.4 งานธุรการและการเงิน นักบริหารการศึกษา นักวิชาการ ได้ให้ความเห็นว่าโรงเรียนปฏิบัติงานด้านทะเบียนนักเรียน สถิติทางการศึกษา บัญชีการเงิน และทะเบียนพัสดุ-ครุภัณฑ์ เป็นปัจจุบันมาก

3.4.5 งานสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน นักวิชาการ นักบริหารและ ประชาชนได้ให้ความเห็นตรงกันว่าโรงเรียนปฏิบัติดีน้อยมากในเรื่องการสรุปผลงานที่โรงเรียน ปฏิบัติในรอบปีให้ประชาชนทราบ การจัดอบรมความรู้ที่เกี่ยวกับการครองชีพให้แก่ชุมชน การเชิญวิทยากร ในท้องถิ่นมาให้ความรู้แก่นักเรียน ส่วนในเรื่องเกี่ยวกับการร่วมมือกับ ประชาชนและการต้อนรับผู้มาติดต่อกับโรงเรียน ประชาชนให้ความเห็นว่าโรงเรียนปฏิบัติมาก

4. ปัญหาเกี่ยวกับโครงสร้างระบบบริหารการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในเขตการศึกษา 4 จากการ สัมภาษณ์นักบริหาร ภายในโรงเรียนและผลการวิเคราะห์แบบสำรวจท้ายเล่ม พบว่าสิ่งที่เป็นปัญหาในการจัด โครงสร้าง ได้แก่

4.1 การนำเอาทฤษฎีบริหารการศึกษามาประยุกต์ใช้ในโรงเรียน พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีผู้นำเอาทฤษฎีและหลักการบริหารการศึกษามาประยุกต์ใช้ในโรงเรียน แต่ผู้บริหารได้ปฏิบัติงานตามแนวทางการบริหารคนก่อนๆ และจากการ สังเกตการ ปฏิบัติ งานของ โรงเรียนขนาดใหญ่ นอกจากนี้ในการแบ่งงานตามสายบังคับบัญชาภายในโรงเรียน นั้นนักบริหารการศึกษาได้ยึดแนวการจัดอัตรากำลังของ กรมสามัญศึกษาเป็นหลัก จากแนวการ บริหารดังกล่าวทำให้การบริหารโรงเรียนขาดประสิทธิภาพ ดังนั้นเพื่อที่จะได้ปรับปรุงงาน บริหารการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตการศึกษา 4 จึงเห็นสมควรที่กรมสามัญ-ศึกษาน่าจะได้จัดอบรมและจัดสัมมนาในการบริหารงานของ นักบริหาร เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้

ทางประ สบการณัและ รับควมรู่ในทางบริหารงานแผนใหม่มาปรับปรุ้งงานต่อไป

4.2 ปัญหาบุคลากรไม่เพียงพอกับสายงาน จำเป็นต้องใช้ครูที่สอนมาปฏิบัติ งานด้านต่างๆ

5. ปัญหาเกี่ยวกับงานบริหารการศึกษาทั้ง 5 งาน

5.1 งานวิชาการ มีปัญหาด้านต่างๆ ดังนี้

5.1.1 ปัญหาการนำหลักสูตรมาใช้ พบว่าเมื่อ กรมวิชาการประกาศ ใช้หลักสูตร พ.ศ. 2518 โรงเรียนต่างๆไม่มีตำราเรียนและตำราค้นคว้าให้สอดคล้อง กับที่หลักสูตรกำหนด

5.1.2 ปัญหาวัสดุประกอบการสอน มีโรงเรียนร้อยละ 50.00 ที่ ไม่มีวัสดุประกอบการสอน ส่วนโรงเรียนที่ได้รับวัสดุ-อุปกรณ์การ สอนก็ใช้เครื่องมือที่มี ไม่เป็น ครูไม่ค่อยรับผิดชอบในการสอน

5.2 ปัญหาการบริหารงานบุคคล

5.2.1 การบรรจุครูไม่ตรงตามความต้องการของ โรงเรียน

5.2.2 การพิจารณาความดีความชอบไม่ตรงความเป็นจริง

5.3 ปัญหาเกี่ยวกับงานกิจการนักเรียน

5.3.1 การบริหารกิจกรรมนักเรียน คณะกรรมการบริหารงานที่รับ งานไม่ต่อเนื่องกัน

5.3.2 นักเรียนยากจน

5.3.3 อิทธิพลของศูนย์นิสิตที่เข้าไปสู่โรงเรียน

5.4 ปัญหางานธุรการ

5.4.1 ขาดบุคคลปฏิบัติงานโดยเฉพาะ

5.4.2 โรงเรียนขาดอุปกรณ์ที่ใช้ในสำนักงานเช่น เครื่องคิดเลข

- 5.4.3 ปัญหาการเบิกจ่ายเงินบำรุงการศึกษาและเงินงบประมาณล่าช้า
- 5.5 ปัญหาเกี่ยวกับการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน
- 5.5.1 โรงเรียนยังไม่มีสมาคมครู-ผู้ปกครองนักเรียน
- 5.5.2 ผู้ปกครองไม่เข้าใจในวัตถุประสงค์และนโยบายของโรงเรียน

อภิปรายผลของการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัย สามารถนำมาอภิปรายเป็นเรื่องราวดังต่อไปนี้

1. เกี่ยวกับโครงสร้างของระบบการบริหาร การศึกษาของ โรงเรียนมัธยมศึกษา ได้แก่การจัดครูงานและองค์ประกอบที่จะทำให้ งานบริหารการศึกษาของ โรงเรียนมัธยมศึกษา ดำเนินไปตามเป้าหมาย โดยมีการจัดสายการดำเนินงาน การกำหนดหน้าที่และการมอบ อำนาจให้แก่ผู้รับผิดชอบในแต่ละสายงาน ผู้วิจัยพบว่าโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญ-ศึกษา ในเขตการศึกษา 4 ได้มีการแบ่งสายการดำเนินงานภายในโรงเรียน 4 แบบ ด้วยกัน คือ

1.1 กลุ่มที่ 1 ได้แบ่งงานบริหารการศึกษาออกเป็น 3 ฝ่ายด้วยกัน คือ

1.1.1 ฝ่ายวิชาการ มีหัวหน้าฝ่ายเป็นผู้รับผิดชอบในงานด้านต่างๆ เช่น งานในหมวดวิชาทั้งสายสามัญ วิชาในหมวดศิลปปฏิบัติ ศิลปศึกษา โสตทัศนศึกษา การสอน หลักสูตร แบบเรียน การวัดผลและการประเมินผลการสอนของครู

1.1.2 ฝ่ายธุรการ มีผู้ช่วยฝ่ายธุรการ รับผิดชอบงานสารบรรณ การเงิน ทะเบียนนักเรียน ทะเบียนพัสดุ-ครุภัณฑ์ สถิติ การประชาสัมพันธ์และประสานงานติดต่อกับผู้ปกครองนักเรียน ตลอดจนหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

1.1.3 ฝ่ายปกครอง มีผู้ช่วยฝ่ายปกครองรับผิดชอบในการดูแลความ-ประพฤตินักเรียน การอบรมมารยาท จัดสวัสดิการนักเรียน จัดครูเวรเพื่อดูแลนักเรียน อธิการเรียน เป็นต้น

ในการแบ่งงานของโรงเรียนแบบที่หนึ่งนี้ โรงเรียนส่วนใหญ่ที่มีนักเรียนต่ำกว่า 18 ห้องเรียน มีผู้ช่วยเพียง 1 คน การมอบหมายการงาน และการวางรูปงานมิได้มีเกณฑ์ที่แน่นอนมีเพียงร้อยละ 14.29 ที่ได้แต่งตั้งผู้ช่วยครบทั้ง 3 งานเพื่อทำงานหน้าที่รับผิดชอบในงานแต่ละด้าน แสดงว่าโรงเรียนมิได้มีอิสระที่จะคิดหาหนทางบริหารงานให้บรรลุผลโดยตนเอง แต่การจัดรูปงานนี้โรงเรียนได้จัดแบ่งงานเพียงเพื่อให้สอดคล้องกับการจัดอัตรากำลังของ กรมสามัญศึกษา ซึ่งเป็นแนวปฏิบัติที่คุรุสภาได้กำหนดหลักเกณฑ์ที่จะอนุมัติอัตรากำลังในสถานศึกษาของ กรมสามัญศึกษา โดยกล่าวว่าการแบ่งงานของ โรงเรียนออกเป็น 3 ฝ่าย คือ

1. ฝ่ายบริหารการศึกษา มีหัวหน้าสถานศึกษาและผู้ช่วย
2. ฝ่ายปฏิบัติการ ได้แก่ครูประจำทำการสอน
3. ฝ่ายบริหาร ได้แก่ครูที่ทำหน้าที่บริการ เพื่อสวัสดิการและคุณภาพของ โรงเรียน

สำหรับฝ่ายบริหาร มีการแต่งตั้งผู้ช่วยหัวหน้าสถานศึกษาได้คือโรงเรียนขนาด 9 ห้องเรียน ให้มีผู้ช่วยหัวหน้าสถานศึกษาทำหน้าที่วิชาการ 1 คน โรงเรียนขนาด 18 ห้องเรียน ให้มีผู้ช่วยฝ่ายธุรการได้ 1 คน และโรงเรียนขนาด 27 ห้องเรียน ให้มีผู้ช่วยฝ่ายปกครองได้ 1 คน¹ ตามหลักฐานดังกล่าวจึงสรุปได้ว่า การแบ่งงานของกลุ่มนี้โรงเรียนได้แบ่งรูปงานบริหารการศึกษาของ โรงเรียนตามแนวทางในการแต่งตั้งผู้บริหารโรงเรียน คือฝ่ายวิชาการ ฝ่ายธุรการ และฝ่ายปกครอง มากำหนดเป็นงานที่โรงเรียนจะปฏิบัติต่อไป

¹ กรมสามัญศึกษา, หลักเกณฑ์ที่คุรุสภาอนุมัติเกี่ยวกับอัตรากำลังในสถานศึกษา, (เอกสารอัดสำเนา)

1.2 กลุ่มที่ 2 ได้แบ่งงานบริหารการศึกษาของโรงเรียนออกเป็น 3 ฝ่าย เช่นเดียวกับกลุ่มที่ 1 แต่มีข้อแตกต่างกันที่เกี่ยวกับงานกิจการนักเรียนของกลุ่มที่ 1 ระบุไว้เป็นงานปกครอง แต่กลุ่มที่ 2 ได้กล่าวถึงงานกิจการนักเรียนโดยเฉพาะ และในกลุ่มนี้กำหนดงานไว้ดังนี้ คืองานวิชาการ งานธุรการ และงานกิจการนักเรียน การบริหารงานของกลุ่มนี้ได้บริหารในรูปของกรรมการบริหาร มีหัวหน้าสถาบันเป็นประธาน และหัวหน้างานแต่ละงานรับผิดชอบโดยตรง คือหัวหน้าฝ่ายวิชาการรับผิดชอบเกี่ยวกับงานสอน หลักสูตร การวัดผล ประเมินผล ห้องสมุดและสถิติ เป็นต้น

นอกจากนี้ยังทำหน้าที่เลขานุการของคณะกรรมการบริหารอีกด้วย หัวหน้าฝ่ายธุรการรับผิดชอบเกี่ยวกับงานติดต่อหนังสือ การเงิน บัญชีพัสดุ-ครุภัณฑ์ บริการการสอน ทะเบียนสถิติต่างๆ การออกไปสุทธิ-ประกาศนียบัตร และการบริหารบุคคล ตลอดจนการประชาสัมพันธ์

หัวหน้าฝ่ายกิจการ รับผิดชอบเกี่ยวกับการบริการ จัดสวัสดิการ ตลอดจนกิจกรรมนักเรียน เป็นต้น จากการกำหนดโครงสร้างของการบริหารงานของกลุ่มที่ 2 นี้ แสดงว่าผู้บริหารโรงเรียนได้ทำการศึกษาระเบียบวิธีให้สอดคล้องกับนโยบายของกรมสามัญศึกษา และยังสามารถหลักการบริหารการศึกษาแผนใหม่ โดยเฉพาะข้อเขียนของ พันัส หันนาคินทร์² มีอิทธิพลต่อกลุ่มนี้มาก เพราะการจำแนกงานของกลุ่มนี้ตรงตามหลักการจำแนกงานบริหารการศึกษาของโรงเรียน ซึ่ง พันัส หันนาคินทร์กล่าวว่าโรงเรียนได้จำแนกงานออกเป็น 3 งาน คืองานวิชาการ งานกิจการนักเรียน งานธุรการและธุรการ

1.3 กลุ่มที่ 3 กลุ่มนี้ได้แบ่งงานบริหารของโรงเรียนไว้เป็น 4 ฝ่ายด้วยกัน คือฝ่ายวิชาการ ฝ่ายธุรการ-การเงิน ฝ่ายปกครองและครูแนะแนว

² พันัส หันนาคินทร์, หลักการบริหารโรงเรียน, (กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช), 2513, หน้า 49 - 50.

การจัดการบริหารของกลุ่มนี้มิได้แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของหน่วยงานเกี่ยวกับที่ปรึกษางานต่างๆแต่ละสายชั้นต่อครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ไม่มีคณะกรรมการใดร่วมพิจารณาวางแผนหรือได้ปรับปรุงในค่านต่างๆ เพื่อให้สอดคล้องกับภาวะความเปลี่ยนแปลงทางสังคม การจัดโครงสร้างของกลุ่มนั้นนับว่าเป็นโครงสร้างที่มีแนวโน้มจากการบริหารงานของโรงเรียนแบบผสมตรงตามผลข้อค้นพบของการวิจัย ของ สมศรี เทพนุกูล³ ที่ได้วิเคราะห์งานบริหารของโรงเรียนมัธยมแบบผสมไว้ว่า "โรงเรียนมัธยมแบบผสมได้จัดให้มีอาจารย์ใหญ่ เป็นหัวหน้าและแบ่งสายงานอันค้ำรองลงมา 4 สาย" คือ ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ ผู้ช่วยฝ่ายธุรการ ผู้ช่วยฝ่ายปกครอง และครูแนะแนว"

1.4 กลุ่มที่ 4 การบริหารงานของกลุ่มนี้ได้ยึดหลักการจัดอัตรากำลังของกรมสามัญศึกษาที่กล่าวว่า "การบริหารงานของโรงเรียนได้แบ่งงานเป็น 3 ฝ่าย" คือฝ่ายบริหาร ฝ่ายปฏิบัติการ และฝ่ายบริการในการจัดรูปงานของกลุ่มนี้ได้กำหนดงานไว้ 4 ฝ่าย คือฝ่ายวิชาการ ฝ่ายธุรการ-การเงิน ฝ่ายปกครอง และฝ่ายบริการ จากการแบ่งงานใน 3 งานแรก เป็นการจ้างงานของฝ่ายบริหารซึ่งใช้แต่งตั้งผู้ช่วยฝ่ายต่างๆ และเพิ่มงานบริการอีก 1 งาน รวมเป็น 4 ฝ่ายด้วยกัน ในกลุ่มนี้แม้ว่าจะได้ยึดแนวการจัดอัตรากำลังของกรมสามัญศึกษามาใช้บริหารโรงเรียนก็ตาม แต่นักบริหารของกลุ่มนี้มีความคิดอิสระที่จะนำเอาทฤษฎีการจัดองค์การ โดยจัดให้มีสายบังคับบัญชาและฝ่ายที่ปรึกษาเข้ามาใช้ในโรงเรียนมากที่สุด ดังจะเห็นได้จากแผนภูมิที่โรงเรียนได้เสนอการจัดไว้ คือมีเส้นหนักแสดงถึงสายบังคับบัญชา และเส้นจุดไขปลาดู(.....)แสดงถึงฝ่ายที่ปรึกษา

³ สมศรี เทพนุกูล, การวิเคราะห์การบริหารโรงเรียนมัธยมแบบผสม, วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกบริหารการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2513 (อัครสำเนา), หน้า ข.

อย่างไรก็ตามแม้ว่าจะยังได้นำเอางานต่างๆกระจายออกไปมากก็ตาม แต่ยังมีข้อบกพร่องในการจัดที่ยังไม่เหมาะสมเท่าที่ควร เช่น ห้องสมุด โสตทัศนอุปกรณ์ควรจะได้นำไปอยู่ในสายวิชาการ งานพยาบาลและงานแนะแนวเป็นส่วนที่จะต้องจัดให้แก่เด็กโดยเฉพาะน่าจะจัดไว้ในฝ่ายกิจการนักเรียน นอกจากนี้การแบ่งงานต่างๆน่าจะจัดงานเกี่ยวกับบุคคลให้เอกเทศออกไปให้ชัดเจน โดยได้รวมเอางานสรรหา การบำรุงรักษา การพัฒนา และการให้ออกไว้ในฝ่ายหนึ่งโดยเฉพาะ และในระหว่างสายงานควรจะมีการประสานงานระหว่างฝ่ายต่างๆด้วย เพื่อให้งานดำเนินไปสู่จุดหมายปลายทางเดียวกัน ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นว่าการจัดองค์การของโรงเรียนน่าจะจัดแบ่งงานออกเป็นฝ่ายใหญ่ๆให้ครอบคลุมงานทั้ง 5 งานออกเป็น 4 ฝ่ายด้วยกัน คือ

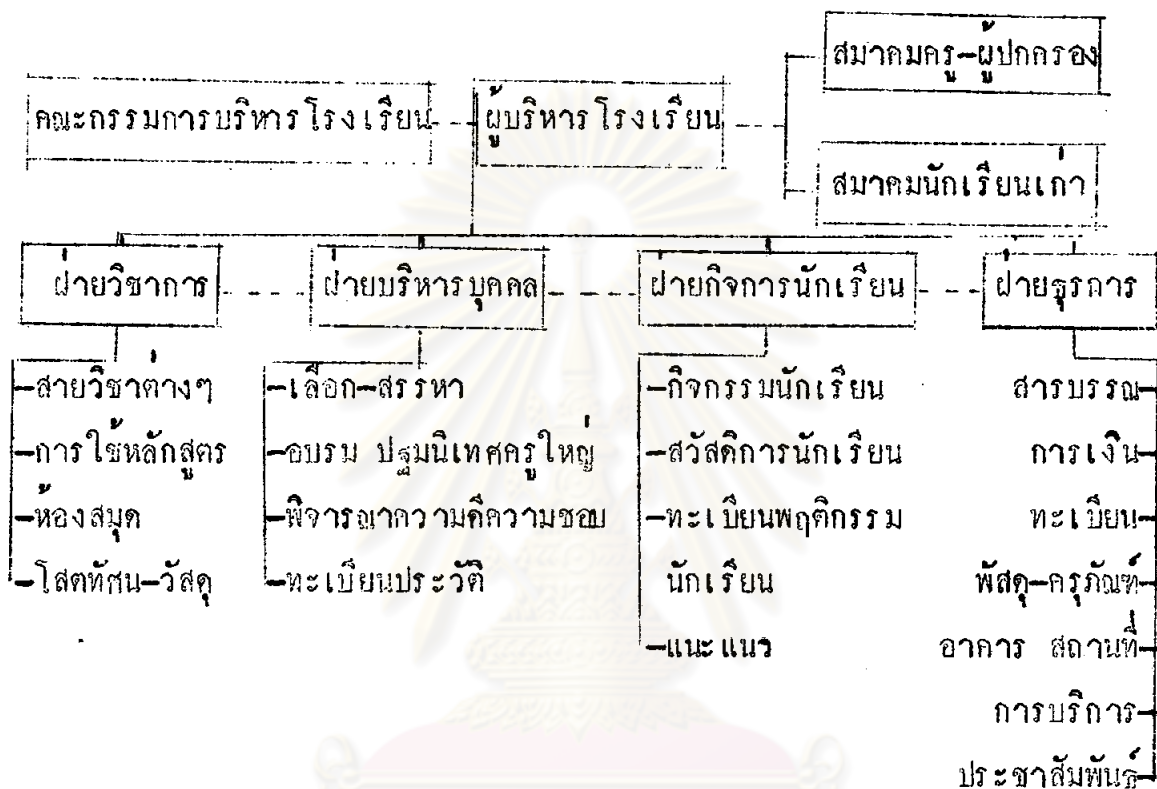
1. งานวิชาการ มีหัวหน้าฝ่ายวิชาการทำหน้าที่รับผิดชอบในการวางแผนเกี่ยวกับการเรียน การสอน ศึกษาหลักสูตร ทำโครงการสอน บันทึกการสอน จัดตารางสอน การวัดผลและประเมินผล ตลอดจนการควบคุมงานด้านการสอน ห้องสมุด และโสตทัศนวัสดุ
2. งานบริหารบุคคล ควรจะมีกรมการบริหารโดยมีครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ควบคุมค่านนี้ โดยจัดให้มีการพิจารณาสรรหา และคัดเลือกบุคคล ทำทะเบียนประวัติของข้าราชการภายในโรงเรียน ตลอดจนจัดให้มีการอบรม ประมุขนิเทศ การพิจารณาความดีความชอบของครู ข้าราชการ ภารโรง เป็นต้น
3. งานกิจการนักเรียน มีหัวหน้าฝ่ายกิจการนักเรียนทำหน้าที่เกี่ยวกับการจัดสวัสดิการ การแนะแนว การบริการอาหารกลางวัน น้ำดื่ม ทะเบียนนักเรียน การปกครองดูแลความประพฤติ จัดหาทุนการศึกษา เป็นต้น
4. งานธุรการ มีหัวหน้าฝ่ายธุรการรับผิดชอบเกี่ยวกับงานสารบรรณ การเงิน ทะเบียนวัสดุ-ครุภัณฑ์ อาคารสถานที่และประชาสัมพันธ์ เป็นต้น

นอกจากงานที่เกี่ยวกับประชาชน ควรจัดให้มีสมาคมครู-ผู้ปกครอง และสมาคมนักเรียนแล้ว ไว้เป็นที่ปรึกษาครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ซึ่งได้เสนอไว้ในแผนภูมิที่ 5

แผนภูมิที่ 5

แผนภูมิการบริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา

2. งานบริหารการศึกษาทั้ง 5 งาน คืองานวิชาการ งานบริหารบุคคล งานกิจการนักเรียน งานธุรการ-การเงิน และความสัมพันธ์กับชุมชน พบว่า

2.1 งานวิชาการ กลุ่มนักบริหารการศึกษาโดยส่วนรวมให้ความเห็นว่าโรงเรียนปฏิบัติภารกิจระยะ 52.82 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.50 ใกล้เคียงความสำคัญของงานไว้เป็นอันดับ 2 ของการบริหารการศึกษาทั้ง 5 งาน แต่จากการวิจัยพบว่านักบริหารการศึกษาที่ดำรงตำแหน่งหน้าที่ทางกรงานแตกต่างกัน มีความเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการแตกต่างกันไปด้วย เช่นนักบริหารการศึกษานอกโรงเรียนได้ให้ความเห็นว่าโรงเรียนได้ให้ความ

สำคัญของงานบริหารวิชาการเป็นอันดับหนึ่ง ตรงตามความเห็นของ สมิท และ กณะ⁴ ซึ่งได้ เสนอรายงานของนักบริหารการศึกษาที่ควรรับผิดชอบไว้ว่า "นักบริหาร จะต้องให้ความสำคัญต่อ งานบริหารวิชาการไว้ร้อยละ 40.00 และให้ความสำคัญจัดเป็นอันดับหนึ่งของงานทั้งหมด" ส่วนนักบริหารการศึกษาภายในโรงเรียนเห็นว่าโรงเรียนได้ให้ความสำคัญน้อย โดยมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.41 จัดเป็นลำดับที่ 3 ของงานบริหารการศึกษาทั้ง 5 งาน ประชาชนและนัก วิชาการให้ความเห็นว่าโรงเรียนได้ปฏิบัติและให้ความสำคัญต่องานวิชาการน้อย คือประชาชน ให้ความสำคัญว่าโรงเรียนให้ความสำคัญต่องานวิชาการเป็นอันดับ 2 นักวิชาการให้ความ- เห็นว่างานวิชาการมีความสำคัญเป็นอันดับ 4

จากความเห็นของทุกกลุ่มจึงพอสรุปได้ว่านักบริหารภายในโรงเรียน นักวิชาการ และประชาชนมีความใกล้ชิดกับโรงเรียนมากให้ความเห็นตรงกันว่า โรงเรียนปฏิบัติงานวิชา- การน้อย โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับงานสอน เช่น การจัดให้ครูได้เข้าสังเกตการสอนของครูคน อื่นที่สอนดีมาปรับปรุงการสอนของตนให้ดีขึ้น หรือร่วมมือประชุมปรึกษากันเพื่อหาทางพิจารณา แก้ไขข้อบกพร่องในทางการสอนของเพื่อนร่วมงาน ตลอดจนครูใหญ่ได้เข้าสังเกตการสอน ของครู การจัดทำโครงการสอน การบริการวัสดุอุปกรณ์ประกอบการสอน การเปิดโอกาส ให้นักเรียนและครูได้ใช้ห้องสมุดอันเป็นสิ่งที่ช่วยส่งเสริมงานวิชาการให้ดีขึ้นนั้น ปรากฏว่า โรงเรียนต่างๆในเขตการศึกษา 4 ทำงานด้านนี้

ส่วนความเห็นของนักบริหารการศึกษานอกโรงเรียนที่ให้ความเห็นเกี่ยวกับงาน บริหารการศึกษาไว้ว่า โรงเรียนปฏิบัติเป็นอันดับ 1 นั้น อาจจะตอบตามความเห็นที่เป็นไป ตามทฤษฎีและหลักการบริหารมากกว่าสภาพของเท็จจริง ซึ่งผลการวิจัยได้ยืนยันไว้ว่า

4

Edward W. Smith, Standley W. and Mark M. Atkinson, The Educator's Encyclopedia, (N.Y : Prentice-Hall Inc. 1961) p.120.

ศึกษาธิการจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ และศึกษานิเทศก์ได้ให้ความร่วมมือช่วยเหลืองาน
วิชาการโรงเรียนนอย

สาเหตุที่ทำให้โรงเรียนได้ให้ความสำคัญในการบริหารงานวิชาการน้อยลงจะเป็น
เพราะนักบริหารการศึกษาในโรงเรียนขาดความรู้ในทางทฤษฎีบริหารการศึกษา การบริหาร
งานนั้นได้อาแบบอย่างการบริหารงานของนักบริหารรุ่นก่อน เป็นเหตุให้ได้กระจายความ
สำคัญของงานอื่นให้มีความสำคัญมากขึ้น การทุ่มเทกำลังคน กำลังความคิดไปสู่งานอื่น
มากกว่า ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยเห็นว่าโรงเรียนควรจะได้จัดให้มีการมอบหมายความรับผิดชอบ
ไปสู่หน่วยงานต่างๆให้มากขึ้น ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่จะได้มีการติดตามผลการปฏิบัติงาน
ของครู โดยผ่านหัวหน้าฝ่ายวิชาต่างๆ พยายามให้ฝ่ายต่างๆรับผิดชอบงานให้มากขึ้น เช่น
หัวหน้าฝ่ายวิชาการนั้นควรจะได้มีการประชุมสัมมนาทางวิชาการให้มาก โดยจัดให้มีการ
สังเกตการสอน การจัดทำโครงการสอน ตลอดจนการเชิญวิทยากรในท้องถิ่นหรือผู้ทรง
คุณวุฒิมาช่วยเหลืองานวิชาการของโรงเรียนให้มากขึ้น

2.2 การบริหารงานบุคคล จากผลการวิจัยพบว่าโรงเรียนได้ให้ความสำคัญ
ต่อการบริหารงานบุคคลมาก ดังจะเห็นได้จากคำตอบของกลุ่มนักบริหารการศึกษาร้อยละ
66.22 ให้ความเห็นว่าโรงเรียนปฏิบัติมากมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.56 นักวิชาการให้ความ
เห็นว่าโรงเรียนปฏิบัติงานด้านนี้น้อย คือมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.43 ประชาชนให้ความเห็น
ว่าโรงเรียนปฏิบัติมากมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.85 เมื่อพิจารณาความเห็นของประชากรทุกกลุ่ม
จึงสรุปได้ว่าโรงเรียนได้ให้ความสำคัญต่อการบริหารงานบุคคลมาก แม้ว่าจะมีบางกลุ่มให้ความ
เห็นว่าโรงเรียนปฏิบัติงานด้านนี้น้อย แต่เมื่อนำเอามาเปรียบเทียบกับงานอื่นๆแล้ว ยังเห็น
ว่าโรงเรียนได้ให้ความสำคัญต่อการบริหารงานบุคคลเป็นอันดับ 1 งานที่โรงเรียนได้ปฏิบัติ
มากคืองานบำรุงรักษาและการพัฒนา เช่น การชี้แจงระเบียบกฎเกณฑ์หน้าที่และความรับผิดชอบ
ให้ครูทราบ การอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานให้แก่ครู การติดตามผลการ
ทำงาน ตลอดจนการเปิดโอกาสให้ครูได้ร่วมแสดงความคิดเห็นในการบริหารโรงเรียนของครู
นับว่าโรงเรียนปฏิบัติมาก ทำให้ครูมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน การปฏิบัติงานเป็นไปตาม

ทฤษฎีบริหารบุคคลที่ปัญญา สาร⁵ ได้เสนอไว้ในหนังสือบริหารบุคคลว่า "การบริหารบุคคลก็คือการให้บุคคลให้ทำงานให้ได้ผลดีที่สุด ในขณะที่เดียวกันคนนั้นก็ต้องมีความสุข มีความพึงพอใจที่จะให้ผู้บริหารใช้ตามที่นักบริหารต้องการ" การบริหารบุคคลของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตการศึกษา 4 แม้ว่าจะได้ปฏิบัติในด้านพัฒนาและบำรุงรักษามากก็ตาม แต่ก็ยังมีข้อบกพร่องที่โรงเรียนมิได้จัดให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างครูด้วยกัน ที่เป็นเช่นนี้ ผู้วิจัยมีความเห็นว่าลักษณะและสายการดำเนินงานของโรงเรียนมีสายเดียว คือสายบังคับบัญชาซึ่งครูทุกคนจะต้องรับฟังและเชื่อฟังจากหัวหน้างานเพียงคนเดียว นับว่าเป็นการผิดพลาดในการบริหารงานมาก โรงเรียนน่าจะได้รับการประสานงานในระหว่างหน่วยงาน ตลอดจนการจัดตั้งสรร เพื่อสร้างความสามัคคีในหน่วยงานให้มากขึ้น

ข้อบกพร่องของการบริหารการศึกษาที่ควรจะแก้ไขอีกข้อหนึ่งในเรื่องการบริหารงานบุคคล ก็คือการคัดเลือกบุคคลเข้าทำงานโรงเรียนซึ่งเป็นผู้ใช้คนเหล่านี้มิได้มีส่วนร่วมในการจัดสอบคัดเลือกบุคคล ทำให้ขัดกับหลักบริหารงานบุคคลที่ว่า การบริหารงานบุคคลจะต้องประกอบด้วยการศึกษาสรรหา การบำรุงรักษา การพัฒนา และการให้ออกจากงาน

2.3 การบริหารกิจการนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา นับว่าเป็นงานสำคัญงานหนึ่งของการบริหารโรงเรียนซึ่งจะต้องให้งานดำเนินไปอย่างที่มีระบบระเบียบสอดคล้องกับการบริหารงานวิชาการ เพราะการบริหารงานวิชาการจะมีผลย่อมขึ้นอยู่กับองค์ประกอบที่สำคัญ คือ บุคลากร และตัวนักเรียน โดยเฉพาะตัวนักเรียนนั้นโรงเรียนจะต้องเตรียมผู้เรียนให้พร้อมที่จะรับการสอนจากครู ทั้งนี้เพราะหากนักเรียนมีปัญหาในทางด้านต่างๆ เช่นเกี่ยวกับฐานะความเป็นอยู่ ปัญหาส่วนตัวยอมเป็นอุปสรรคต่องานวิชาการเป็น

⁵ ปัญญา สาร, งานบริหารบุคคล, (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์วัฒนาพานิช, 2517) หน้า 7.

อย่างยิ่ง ควบคู่นี้โรงเรียนจึงต้องบริหารงานกิจการนักเรียนให้ควบคู่กันไปกับงานวิชาการ โดยการค้าเนงานเป็นขั้นตอน ตั้งแต่การรับนักเรียน การอบรมปฐมนิเทศ การทำทะเบียนประวัติของนักเรียน และจัดบริการด้านต่างๆ เช่น การแนะแนว การสอนซ่อมเสริม การหาทุนการศึกษาให้แก่ นักเรียน การบริการด้านพยาบาล ตลอดจนการจัดอาหารกลางวัน สำหรับการดำเนินงานบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตการศึกษา 4 นั้น จากการตอบแบบสำรวจของประชากร 3 กลุ่ม พบว่าโรงเรียนได้ปฏิบัติงานด้านนั้นน้อย คือ กลุ่มผู้บริหารให้ความเห็นว่าโรงเรียนปฏิบัติงานน้อย และมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.46 จัดเป็นอันดับ 4 ของการบริหารงานทั้งหมด ส่วนนักวิชาการและประชาชนได้ให้ความเห็นว่าน้อย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.10 และ 3.45 ตามลำดับ และให้ลำดับความสำคัญของงานเป็นลำดับ 3 ทั้ง 2 กลุ่ม ผลของการปฏิบัติงานในด้านการบริหารกิจการนักเรียนนี้ ปรากฏว่าโรงเรียนปฏิบัติมากในเรื่องต่อไปนี้ คือการวางกฎเกณฑ์และวิธีการคัดเลือกนักเรียน การประชุมอบรมปฐมนิเทศ การเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมด้วยตนเอง การบริการอาหารกลางวัน เป็นต้น ส่วนงานที่เห็นว่าโรงเรียนปฏิบัติน้อย คือ การสำรวจความต้องการของนักเรียน การติดตามผลการเรียน และการประกอบอาชีพของนักเรียนที่สำเร็จการศึกษาไปแล้ว การแนะแนว และงานด้านอนามัย เป็นต้น ผลการสำรวจพบว่าโรงเรียนปฏิบัติงานด้านต่างๆดังกล่าวแล้วน้อยมาก ชัดกับหลักการบริหารกิจการนักเรียนที่ พันธ์ ทัศนาคินทร์⁶ กล่าวว่า "การบริหารกิจการนักเรียนต้องประกอบด้วยงานหลัก 4 ประการ คือการจัดกิจการนักเรียน การจัดบริการแนะแนว การรักษาวินัย และบริการอื่นๆ เช่น การบริการเกี่ยวกับสุขภาพ บริการเกี่ยวกับการป้องกันโรค การรักษาพยาบาล การจัดร้านค้าของโรงเรียน การให้ความปลอดภัยแก่นักเรียนที่เป็นต้นนี้อาจจะเป็นเพราะโรงเรียนมีครูที่มีคุณสมบัติโดยตรง

⁶ พันธ์ ทัศนาคินทร์, หลักการบริหารโรงเรียน, (พระนคร : วัฒนาพานิช จำกัด), 2513, หน้า 159 - 219.

กับหลักที่กรมวิชาการกำหนดไว้ ที่ว่าบุคคลที่จะทำหน้าที่ครูแนะแนวโดยเฉพาะ ได้แก่

1. ผู้ที่ได้ปริญญาตรีทางวิชาการแนะแนวขึ้นไปจนถึงระดับปริญญาเอกทางการแนะแนว
2. ผู้ที่ได้ประกาศนียบัตรเฉพาะการแนะแนว
3. ผู้ที่เคยผ่านการอบรมวิชาแนะแนวระดับวุฒิบัตรของกระทรวงศึกษาธิการ⁷ เป็นต้น

จากข้อบกพร่องในการบริการเกี่ยวกับการแนะแนวนั้น โรงเรียนหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องน่าจะจัดเตรียมบุคคลรับผิดชอบในด้านต่างๆ ดังนี้คือ

1. จัดอัตรากำลังหรือจ้างบรรณาธิการไว้เพื่อจะได้บริการห้องสมุดให้นักเรียนได้มีโอกาสในการค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม
2. เลือกครูที่ตรงตามหลักการในการแนะแนวเข้าศึกษาต่อในสาขาวิชาทางจิตวิทยาการศึกษา หรือทางการแนะแนวเพื่อเป็นที่ปรึกษาแก้ปัญหาต่างๆ ให้แก่นักเรียน
3. จัดหาทุนการศึกษาให้แก่นักเรียนที่ขาดทุนทรัพย์ เพื่อเปิดโอกาสให้เด็กได้มีความทัดเทียมกับคนอื่นในทางโอกาส
4. โรงเรียนควรใจหลักมนุษยสัมพันธ์ติดต่อกับหน่วยงานอนามัยให้ช่วยเหลือบริการด้านสุขภาพแก่นักเรียน

2.4 การบริหารงานธุรการ—การเงินและบริการจากการวิจัยพบว่า ประชากรที่ตอบแบบสำรวจให้ความเห็นตรงกันว่า โรงเรียนปฏิบัติงานด้านนี้น้อยและให้ความสำคัญของการบริหารงานธุรการไว้ดังนี้คือ นักบริหารการศึกษาให้ความเห็นว่าโรงเรียน

⁷ สวัสดิ์ สุวรรณอักษร, หลักการสำคัญของการจัดบริการแนะแนว, (เอกสารอัดสำเนา), หน้า 2.

ได้ให้ความสำคัญของงานอยู่ในลำดับที่ 3 นักวิชาการให้ความเห็นว่าอยู่ในลำดับที่ 2 ส่วนประชาชนเห็นว่าโรงเรียนให้ความสำคัญต่องานวิชาการในลำดับที่ 4 ส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่าโรงเรียนได้ปฏิบัติงานมากและได้ผลในด้านงานทะเบียนการเงิน ทะเบียนพัสดุ-ครุภัณฑ์ เป็นต้น และปฏิบัติน้อย ได้แก่การจัดสำนักงานเพื่อต้อนรับประชาชนที่มาติดต่อ ตลอดจนการรายงานผลงานของโรงเรียนให้ประชาชนได้ทราบ นับว่าเป็นงานที่จะได้ช่วยประชาสัมพันธ์โรงเรียนให้ประชาชนรู้จัก และเป็นสื่อกลางในการสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างโรงเรียนกับประชาชน ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยเห็นว่าโรงเรียนควรจัดให้มีสำนักงานตลอดจนจัดบุคคลหรือเจ้าหน้าที่เฉพาะมาปฏิบัติงานเกี่ยวกับสำนักงาน เพื่อส่งเสริมให้งานสารบรรณคล่อง เพื่อเสริมงานอื่นที่สัมพันธ์กันให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป ด้านทะเบียนการเงินควรหาทางปรับปรุงเกี่ยวกับการใช้จ่ายเงินบำรุงการศึกษาให้คล่องตัวยิ่งขึ้น

2.5 การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน เป็นงานหนึ่งที่จะทำให้ชุมชนได้เข้ามาช่วยเหลือในการปรับปรุงการเรียนการสอนของโรงเรียน อาคารสถานที่ตลอดจนความประพฤติของนักเรียน เป็นต้น จากการวิเคราะห์ความเห็นของผู้ตอบแบบสำรวจ พบว่าทุกกลุ่มได้ให้ความเห็นว่าโรงเรียนปฏิบัติงานด้านชุมชนน้อย และอยู่ในอันดับต่ำสุด แสดงว่าโรงเรียนได้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนน้อยมาก โดยเฉพาะในด้านการจัดตั้งสมาคมผู้ปกครองและครู สมาคมนักเรียนเก่า น้อย ซึ่งหน่วยงานเหล่านี้จะเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยเหลือสนับสนุนโรงเรียนในด้านต่างๆ ให้ดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายของโรงเรียนและเป็นไปตามความต้องการของชุมชน ดังที่คณะปฏิรูปการศึกษาได้เสนอไว้ในเรื่องการระดมสรรพกำลังและทุนการศึกษาที่ว่า "จะต้องระดมสรรพกำลังในลักษณะต่างๆ จากชุมชนมาช่วย เพื่อจัดเป็นส่วนในการ เรียนรู้และการเพิ่มทักษะรอบด้าน เช่น ระดมผู้มาช่วยสอน... และมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของและช่วยรับภาระในการจัดการศึกษามากขึ้น"⁸ ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัย

⁸ สิปพนนท์ เกตุทัต และคณะ, การปฏิรูปการศึกษา, (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์วิชนาพานิช จำกัด), 2517, หน้า 246.

จึงเสนอให้โรงเรียนได้จัดหน่วยงานที่จะได้ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับความต้องการของชุมชน และหาทางให้ชุมชนในท้องถิ่นช่วยเหลือโรงเรียนในด้านต่างๆ เช่น หาผู้ชำนาญงานเฉพาะ อย่างมาช่วยสอนในโรงเรียนชั้น ดังต่อไปนี้ คือ

2.5.1 จัดตั้งสมาคมผู้ปกครองและครู เพื่อหาทางประสานความต้องการของชุมชนและโรงเรียนให้สอดคล้องกัน เพื่อชุมชนจะได้มีส่วนรับผิดชอบในโรงเรียนในทุกด้าน

2.5.2 จัดตั้งสมาคมนักเรียนเก่า เป็นแกนกลางระหว่างศิษย์เก่าและโรงเรียน เพื่อโรงเรียนจะได้ทราบความเคลื่อนไหวในทางการศึกษาของศิษย์เก่า และหาทางพัฒนาทางการศึกษาของนักเรียนปัจจุบัน

3. ปัญหาต่างๆเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียน พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ได้จัดการแบ่งงานให้เป็นไปตามเงื่อนไขที่กรมสามัญศึกษาได้ตกลงกับครูสภาในการจัดอัตราค่าจ้างให้แก่โรงเรียน เป็นเหตุให้ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ไม่มีอิสระในการคิดจะแบ่งงานตามทฤษฎีของการบริหารงาน ทำให้แบ่งกระจายงานภายในโรงเรียนไม่ได้เท่าที่ควร แต่ได้แบ่งงานรับผิดชอบตามแนวทางการจัดแต่งตั้งผู้ช่วยครูใหญ่เป็นเกณฑ์ ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงเห็นว่าโรงเรียนน่าจะได้มีอิสระในการแบ่งงานบริหารออกไปตามขอบเขตของงานมากกว่าการยึดบุคคลเป็นหลัก

3.2 ปัญหาในด้านการบริหารงานทั้ง 5 งาน เท่าที่พบส่วนใหญ่เกี่ยวกับบุคลากร โรงเรียนควรจัดให้มีการปรับปรุงบุคคลให้สามารถทำงานด้านวิชาการ งานกิจการนักเรียนและงานอื่นๆ ด้วยเหตุนี้โรงเรียนควรมีส่วนร่วมในการพิจารณาคัดเลือกบุคคลเพื่อให้เหมาะกับการบริหารงานภายในโรงเรียน นอกจากนี้ เกี่ยวกับการติดต่อประสานงานระหว่างชุมชนกับโรงเรียนมีน้อยมาก ทำให้ประชาชนไม่เข้าใจวัตถุประสงค์หรือนโยบายของโรงเรียนเท่าที่ควร ประชาชนจึงให้ความร่วมมือสนับสนุนกิจการของโรงเรียนน้อย ดังนั้นโรงเรียนควรจะได้หาตัวกลางประสานงานระหว่างโรงเรียนกับชุมชนให้มากขึ้น โดยการจัดตั้งสมาคมผู้ปกครองและครู หรือสมาคมศิษย์เก่า เพื่อร่วมมือ

กันในการทำงานระหว่างโรงเรียนและชุมชน ให้งานบรรลุเป้าหมายประสงค์ของโรงเรียน และสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนต่อไป

ขอเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

จากการวิจัยงานบริหารการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา ผู้วิจัยและคณะ ได้ทำการสำรวจงานโครงสร้างและงานบริหารการศึกษาอย่างกว้างๆ ทำให้ไม่สามารถทราบข้อมูลได้ละเอียดเหมือนกับการวิจัยเฉพาะเรื่อง ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยเห็นว่า การวิจัยในอนาคตควรจะได้ดำเนินงานดังต่อไปนี้ คือ

1. ควรจะได้วิจัยเฉพาะเรื่องให้ละเอียดลงไป เช่น วิจัยเฉพาะงานบริหารวิชาการ งานบริหารบุคคล หรืองานกิจการนักเรียน เป็นต้น
2. บทบาทของครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ในการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา
3. บทบาทของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีต่อชุมชน
4. ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย